

Partion talvileirin ensiapu ja turvallisuus

Markus Keskinen & Janita Dahl

Julkaisuvuosi **Laurea**

Laurea-ammattikorkeakoulu

Partion talvileirin ensiapu ja turvallisuus

Markus Keskinen & Janita Dahl

Sairaanhoitaja

Opinnäytetyö

Toukokuu, 2020

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa näyttöön perustuvat turvallisuus- ja ensiapuohjeet, jotka partiolippukunta ottaa käyttöön ja näin kehittäen talvileirin ja partion turvallisuustoimintaa. Tavoitteena oli myös se, että yhteistyökumppanimme lippukunta kokee tämän oppaan hyödylliseksi toiminnassaan. Opas sisältää ohjeita siihen, miten ennen leirille lähtöä ja leirin aikana tulee varautua talvella tapahtuviin riskeihin ja miten voidaan ennaltaehkäistä mahdollisia tapaturmia sekä mitä tekijöitä tulee ottaa huomioon, jotta toiminta leirillä on mahdollisimman turvallista. Yhteistyökumppanina opinnäytetyössä toimi partiolippukunta Rekolan Metsäveikot Ry, jonka toiminnan kehittämistarpeeseen perustuen opinnäytetyö ja sen tuotos eli opas tehtiin.

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehyksessä on kuvattu yleisesti partiotoimintaa Suomessa ja Rekolan Metsäveikot Ry:n partiolippukunnan omakohtaista toimintaa. Käsitteitä kuten ensiapua ja hätäensiapua on kuvattu erikseen omissa kappaleissaan kuten samoin talven erilaisista riskitekijöistä. Tarkasteltavaksi on otettu myös Suomen Punaisen Ristin ensiapukurssit, niiden liittyessä oleellisesti partiojohtajien koulutukseen. Tutustumista aiheeseen ja tiedonhakuja tehtiin mahdollisimman tuoreista Internet-lähteistä ja saatavilla olevasta kirjallisuudesta.

Yhteistyökumppanin toiveesta opas pidettiin tiivistettynä ja pelkistettynä, täten korostaen vain tärkeimpiä aiheita. Helppolukuisuudella pyrittiin siihen, että kaikki johtajat jaksavat lukea ja ymmärtää oppaan ennen talvileirin järjestämistä. Yhteistyökumppanin kanssa sovittiin aiheen rajaamisesta koskemaan vain talvella tapahtuvaa ensiapu- ja turvallisuuteen liittyvää toimintaa. Opinnäytetyö toteutettiin kevään 2020 aikana parityönä ja tiiviissä yhteistyössä yhteistyölippukunnan kanssa. Opinnäytetyötä arvioitiin tekijöiden, ohjaavien opettajien, yhteistyökumppanin ja vertaisarvioinnin näkökulmasta koko prosessin ajan. Opinnäytetyötä voi hyödyntää kaikilla lasten ja nuorten talvileireillä.

Markus Keskinen, Janita Dahl

Scouts Winter Camp First Aid and Safety

Year 2020

Pages

420

The purpose of this Bachelor's thesis was to produce an evidence-based safety and first aid guide that a scout troop will use to improve their winter camp and scout safety activities. Another purpose was that our partnering scout troop felt this guide would be useful in their activities. The guide includes introductions what to consider before and during the winter camping. And also how to prevent possible accidents and what to take into account that safety is realized. The associate in this thesis was a scout troop called Rekolan Metsäveikot registered association, and the thesis and guide is based on need to development scout troops's performance. At the request of the associate, the subject of this thesis is limited only to wintertime first aid and safety activities.

The theoretical framework describes general scouting in Finland and Rekolan Metsäveikot registered association scout troops activities. Concepts like first aid and emergency first aid are described at their own sections, likewise elements of risk during wintertime have their own sections. There is also a section about Red Cross of Finland's first aid courses, because they are substantially related to scout leaders training. Familiarization to the subject and information retrieval was made from the most recent sources possible and from available literature.

The associate in this thesis hoped that the outcome of this thesis should be condensed and reduced to include only the most important topics. With clarity and simplicity it is believed that every scout leader is able to read and understand this guide before organizing winter camp for scouts. At the request of the associate, subject of this thesis is limited only to wintertime first aid and safety activities. The thesis was made as pair work during spring of 2020, also in close cooperation with associating scouts. The thesis was evaluated by authors, supervising teachers, associate, and peers during the whole process. This thesis can be utilized with all children and youth camps.

Keywords: scout, first aid, safety, camp, scout leader

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Tarkoitus ja tavoite	9
3	Partio	9
4	Rekolan Metsäveikot Ry	10
5	Leirin turvallisuus	10
5.1	Riskien arviointi	11
5.2	Talvella esiintyvät riskit ja niissä toimiminen	12
5.3	Lainsäädäntö.....	14
5.4	Pelastussuunnitelma.....	14
6	Ensiapu	15
6.1	Hätäensiapu.....	17
6.2	Ensiapukurssit.....	18
6.3	Leirilääkehoito.....	19
6.4	Ensiapulaukku.....	19
7	Eettisyys ja luotettavuus.....	20
8	Toteutustapa	22
9	Arviointi	23
	Lähteet	25
	Kuviot	28
	Taulukot	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
	Liitteet.....	29

1 Johdanto

Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter Ry on suurin Suomessa toimiva nuorisjärjestö. Järjestöllä on noin 60 000 toimintaan osallistuvaa jäsentä. Toiminta tapahtuu pääosin paikallisosastoissa eli lippukunnissa, joita on noin 700 eri puolin Suomea. (Partiovuosi 2018, 6-7.) Yhtenä lippukuntana Vantaalla sijatseva Rekolan Metsäveikot Ry, joka toimii tämän opinnäytetyön yhteistyökumppanina. Rekolan Metsäveikot tekee aktiivista ja arvokasta nuorisotyötä ja järjestää nuorille partiotoimintaa. Tämän vuoksi on tärkeää, että lippukunnan johtajisto toimii vastuullisena henkilönä esimerkkinä nuorille ja heidän ensiapuosaamisensa on ajantasalla sekä toiminta talvella järjestettävillä leireillä on näin turvallista.

Turvallisuus voidaan määritellä monin eri tavoin. Käsitettä turvallisuus voidaan pohtia kysymällä, ketä; miten ja miltä turvataan. Usein turvallisuuden voidaan sanoa merkitsevän vapautta uhkista ja kykyä toimia niitä uhkia vastaan. Käsitteistä turvallisuudesta on muuttunut ajan myötä ja tuntuu muuttuvan jatkossakin maailman mukana. Kuitenkin turvallisuus kuuluu sekä yksittäisen ihmisen että yhteisön perusoikeuksiin ja velvollisuuksiin. (Eskola 2008, 1-2.) Opetushallitus (2020) listaa verkkosivuillaan turvallisuuden osa-alueiksi fyysisen turvallisuuden, sosiaalisen turvallisuuden, psyykkisen turvallisuuden ja pedagogisen turvallisuuden. Tämä opinnäytetyö keskittyy pääosin fyysisen turvallisuuden toteuttamiseen.

Suomen pelastuslain tavoitteena on lisätä ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Pelastuslain asettamina yksilön ja yhteisön velvollisuuksina on onnettomuuksiin valmistautuminen sekä toimiminen tilanteissa, joissa on vaara tapahtua onnettomuuksia. (Pelastuslaki.) Partiossa tehokkaana keinona toimia vaaratilanteissa on oikeanlainen ja osaava ensiaputoiminta. Tällä tavoin voidaan lisätä partiolaisten turvallisuutta leireillä ja ehkäistä lisäonnettomuuksien syntymistä. Näin voidaan myös lisätä yksilön ja koko yhteisön turvallisuuden tunnetta.

Pelastuslain tavoitteeksi on asetettu lisäksi, että tärkeät elintoiminnot saadaan turvattua ja onnettomuuksien seuraukset rajoitettua toimivalla tavalla, jotta niistä koituisi mahdollisimman vähän haittaa yksittäiselle ihmiselle, hänen omaisuudelleen ja elinympäristölleen. (Pelastuslaki.) Tässä leirin johtajistolla on tärkeä ja vastuullinen rooli, jotta heillä on tarvittava osaaminen ensiaputilanteissa. Tarkoituksena opinnäytetyössä oli tuottaa ensiapu- ja turvallisuusohjeet johtajiston käyttöön ja tällä tavoin edistää talvileirin turvallisuustoimintaa.

Koti- ja vapaa-ajan tapaturmia ennaltaehkäisevä työ on yhteydessä pelastuslakiin (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 21). Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) perustama koordinaatioryhmä on koonnut vuosille 2014-2020 kotimai-

sen koti- ja vapaa-ajan tapaturmia ehkäisevän ohjelman (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 11). Koordinaatioryhmä on asettanut ohjelman tavoitteeksi muun muassa sen, että tapaturmia ehkäisevät tavoitteet huomioitaisiin ja saataisiin osaksi lainsäädäntöä ja ohjeistuksia (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 21). Ohjelman toimien tavoitteena on hyvän turvallisuustason toteutuminen kaikkialla Suomessa ja kansalaisten yhdenvertaisuuden lisääminen, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kuten lasten ja nuorten keskuudessa (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 27).

Ennaltaehkäisevätyö ei ole ollut nykytiedon valossa yhteiskunnassa vielä vakiintunutta, joten sitä tulisi painottaa poliittisessa päätöksenteossa ja sen käyttöönottoa vahvistaa eri konteksteissa. Tavoitteena on, että vaaratapahtumia arvioitaisiin ja tuotaisiin enemmän esille siihen vaikuttavia tekijöitä. Ennaltaehkäisevän työn tulisi olla jokaisen kansalaisen asia ja olennaisena tapaturmien ehkäisy. Koordinaatioryhmän laatimien toimien mukaan järjestöillä kuten tässä yhteydessä myös partiotoiminnalla on vastuunsa tapaturmien ehkäisytyössä. (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013.) Ennaltaehkäisevä työ on tärkeää terveyden edistämisen ja turvallisuuden näkökulmasta, sillä koti- ja vapaa-ajan tapaturmat ovat merkityksellinen uhka sekä kansanterveydelle että turvallisuudelle.

Lapsilla ja nuorilla tapaturmat aiheuttavat eniten kuolemantapauksia ja suurin riski 15-24-vuotiailla mieshenkilöillä (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 28). Kyseinen nuori ikä ja miessukupuoli lisäävät siis alttiutta tapaturma-kuolemille. Tapaturmat voivat olla haasteena myös Rekolan lippukunnan leirillä, jossa nuoret ovat sukupuoleltaan miehiä. Tapaturmiin voidaan kuitenkin vaikuttaa tapaturmia ehkäisevillä toimilla kuten lisäämällä koulutusta ja osaamista nuoriso- ja vapaa-ajan toimen piireissä (Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020, 2013, 29).

Ajatus opinnäytetyöstä syntyi pitkästä partiotaukusta ja keskustelusta Rekolan Metsäveikkojen lippukunnanjohtajan kanssa. Yhteisessä keskustelussa kävi ilmi tarve kartoittaa turvallisuus- ja ensiaputilanteita tulevien talvileirien ja talvella tapahtuvien retkien varalle. Keskustelun kautta syntyi idea lähteä kehittämään talvileirin turvallisuus- ja ensiaputoimintaa oppaan muodossa. Aihe kuulosti mielenkiintoiselta ja tärkeältä opinnäytetyöksi, sillä halusimme tuoda esille talviolosuhteissa tapahtuvia riskejä, jotta niihin voitaisiin paremmin varautua tulevaisuudessa talvella järjestettävällä leirillä. Tavoitteena oli, että oppaasta olisi mahdollisimman paljon hyötyä partiolippukunnan johtajistolle. Yhteistyökumppaniksi saimmekin sovitua Rekolassa toimivan Rekolan Metsäveikot Ry:n ja yhteyshenkilönä toimivan lippukunnanjohtajan, eli järjestön toiminnasta vastaavan henkilön. Rajasimme aiheen koskemaan vain yhteistyökumppanimme tarvetta, talvella tapahtuvat retket ja leirit sekä rajasimme pois leiri-ruokailun ja keittiön turvallisuustoiminnan.

2 Tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyömme pyrkii kuvaamaan partion talvileirillä tapahtuvaa turvallisuustoimintaa ja ensiapua. Tarkoituksenamme opinnäytetyössä on tuottaa turvallisuus- ja ensiapuohjeet partiolippukunnan johtajiston käyttöön.

Tavoitteet

1. Tuottaa näyttöön perustuvat turvallisuus- ja ensiapuohjeet, jotka partiolippukunta ottaa käyttöön talvileirillä
2. Partiolippukunta kokee oppaan hyödylliseksi

3 Partio

Partio on monipuolista harrastustoimintaa sisältävä maailman suurin nuorisoliike. Toiminnan tavoitteina on kasvattaa nuorista tasapainoisia, vastuuntuntoisia, aktiivisia ja itsenäisesti ajattelevia kansainvälisen yhteisön jäseniä. Yhdessä tekeminen ja oppiminen on harrastuksen ytimenä. Partio toiminta pidetään kaikille avoimena taustoihin katsomatta. (Mitä partio on.) Luonnossa retkeily ja leireily, erätaitoineen, kuuluu partioon ja näiden taitotaso vaihtelee mukana olevien ikäryhmien mukaan (Mitä partiossa tehdään).

Suomessa partioon liittyi uusia jäseniä vuonna 2018 13 400 henkilöä. Jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti viimeiset viisi vuotta ja vuonna 2018 kokonaismäärä oli 59 901 jäsentä. Jäsenet ovat jakautuneet yli 700 lippukuntaan ja lippukunnat puolestaan yhteentoista eri piiriin esimerkiksi Pääkaupunkiseudun partiolaisiin. Suurimpana ikäluokkana toimii sudenpennut, jotka ovat 7-9-vuotiaita. Heihin kuuluu 22 % kaikista jäsenistä. (Partiovuosi 2018, 6-7.)

Harrastustoiminta tapahtuu paikallisyhdistyksissä eli lippukunnissa. Näitä löytyy lähes kaikista Suomen kunnista. Aikuisille partiossa on valtavasti erilaisia tehtäviä, mitkä mahdollistavat nuorten toiminnan. (Aloita uusi harrastus aikuisena.) Partiolippukunnat toimivat täysin vapaaehtoisvoimin hallinnosta yksittäisten ryhmien johtamiseen (Bryk. 2018, 15).

Partioliikkeen historia alkaa Isosta-Britanniasta vuonna 1907, jolloin liikkeen perusti entinen armeijan upseeri ja sotasankari Robert Baden-Powell. Baden-Powell kirjoitti kirjan ”Scouting for boys”, joka esitteli uudenlaisen tavan kasvattaa poikia ja kirja herättikin laajaa kiinnostusta koko ”sivistyneessä” maailmassa. Kirja sisälsi elämänohjeita, käytännön taitoja, tarinoita ja huumoria. Täysin uutta ja omaperäistä Baden Powell ei kehittänyt vaan jalosti kasvatuspillisten keskusteluiden uusia suuntia. Kouluissa pänttäämistä haluttiin korvata käytännön toimimisella ja oivaltamisella. Ensimmäinen leiri järjestettiin jo vuonna 1907 ja se vei kau-

punkilaispojat Brownsea Islandin luontoon nauttimaan luontoilmasta ja harjoittelemaan erilaisia taitoja sekä karaisemaan luonnetta. Baden-Powell antoi toiminnan tunnuslauseeksi BP eli Be Prepared, joka suomennettiin lauseeksi Ole valmis. Suomeen liike rantautui 1910, jolloin perustettiin ensimmäisiä lippukuntia. Toimintaa hankaloitti Venäjän pyrkimykset kieltää militaristiseksi katsomansa toiminta. (Paavilainen. 2010, 22-24.)

4 Rekolan Metsäveikot Ry

Vantaalla Rekolassa toimiva suomenkielinen partiolippukunta, joka on perustettu vuonna 1947. Aktiivisia jäseniä lippukunnassa on 130. Toiminta pyrkii tukemaan lasten ja nuorten kasvua täysipainoiseen elämään järjestämällä heille partioaiheista toimintaa kuten leirejä, retkiä, kokouksia ja kursseja. Toiminta ottaa huomioon kattojärjestö Suomen Partiolaisten - Finland Scouters Ry:n ohjelman linjaukset ja kasvatustavoitteet. Jäseneksi voi liittyä ketä tahansa, joka hyväksyy lippukunnan tarkoituksen ja säännöt. Kuluvan vuoden aikana 17-vuotta täyttävät tai sitä vanhemmat jäsenet saavat äänioikeuden järjestön kokouksissa. Vuosittain pidetään talvileiri kaikille ikäryhmille ja lisäksi ryhmien omia pienempiä retkiä. (Rekolan Metsäveikot Ry. 2019, 1-4.)

5 Leirin turvallisuus

Partiossa jokainen osallistuja on omalta osaltaan vastuussa leirin turvallisuudesta, eikä vastuuta turvallisuudesta voi ulkoistaa yksin leirin turvallisuusvastaavalle tai leirinjohtajalle. Tapahtuman johtaja kuitenkin on loppupeleissä tapahtuman turvallisuudesta vastuussa. Partion koulutuskokonaisuuksiin kuuluu myös turvallisuuskoulutuksia ja turvallisuuskasvatus on nousujohteista. Koulutusten tarkoituksena on varmistaa jokaiselle johtajalle tehtävänsä tukeva turvallisuuskäsitelmä. (Schildt ym. 2019, 6.)

Leiri tarkoittaa kiinteällä paikalla ja vähintään kolmea yötä kestävästä tapahtumasta. Retki puolestaan on lyhyempi kahden tai yhden yön tapahtuma. Yleisinä ohjeina on, että partiovakuutus pitää olla voimassa kaikilla ja turvallisuussuunnitelma laadittuna ennen leirille lähtöä. Turvallisuussuunnitelmassa pitää olla riskitilanteiden selvitys ja niihin varautuminen sekä ennaltaehkäisemisen suunnitelma. Leirin järjestäjien täytyy tiedustella etukäteen leiriläisiltä ja muilta leirille osallistuvilta heidän henkinen ja fyysinen terveydentilansa, mahdolliset allergiat, erityisruokavaliot ja lääkitys. Etenkin on huomioitava vakavat perussairaudet esimerkiksi diabetes, epilepsia, astma, voimakas allergia ja psyykkiset sairaudet. Näissä tapauksissa ainakin yhden aikuisen tulee osata kyseisessä perussairaudessa tarvittava ensiapu. Uimataito voi olla myös tärkeä selvittää, mikäli leiripaikka tai leiriohjelma sisältää riskin joutua vedenvaraan. (Schildt ym. 2019, 6-7.)

Alaikäisten huoltajien yhteystiedot tulee kerätä ja olla leirin aikana saatavilla tiedonvälityksen mahdollistamiseksi poikkeustilanteissa. Huoltajalta tarvitaan myös kirjallinen lupa huollettavansa osallistumisesta leirille. Jokaisen leiriläisen tulee olla maksanut jäsenmaksu ja tätä kautta vakuutettu. Tapahtumasta tulee ilmoittaa myös muulle lippukunnan organisaatiolle kuten lippukunnanjohtajalle. (Schildt ym. 2019, 6-7.) Paikalla olevien johtajien tulee tallentaa puhelimeensa ainakin seuraavat puhelinnumerot: yleinen hätänumero, valtakunnallinen terveysneuvontanumero, myrkytystietokeskuksen numero, paikallisen terveyskeskuksen ja taksin numero sekä muiden paikalla olevien johtajien numerot (Parasta lapsille, 4).

Leirinjohtajiksi on suositeltavaa valita kaksi johtajaa työskentelemään työparina. Ainakin toisen tulee olla täysi-ikäinen ja omata partiojohtajan valtakirja sekä kokemusta vastaavanlaisista leireistä. Jokaista kymmentä leiriläistä kohti täytyy olla vähintään yksi täysi-ikäinen johtaja ja sen lisäksi viittäkymmentä leiriläistä kohti pitää olla yksi yli 22-vuotias johtaja. Leirin johtajiston tulee tuntea Suomen Partiolaisten turvallisuusohjeet ja omata ensiaputaidot esimerkiksi heillä tulee olla voimassa oleva EA 1-kortti ja vastaava. Lisäksi jokaisen tulee olla Suomen Partiolaisten jäsen, eli heidän tulee olla maksanut jäsenmaksu. (Schildt ym. 2019, 9.)

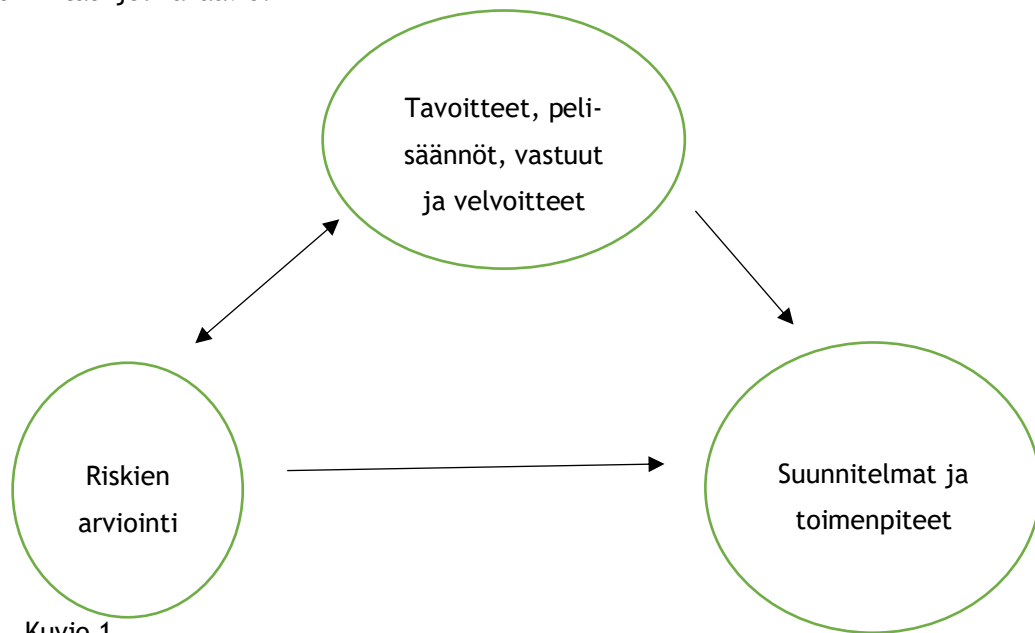
Hyvän turvallisuuden perustana toimii kiireetön ja positiivinen ilmapiiri. Tilanteiden ennakointi ja tekemisen huolellinen suunnittelu estävät haavereita ja kasvattavat turvallisuuden tunnetta ja tunnelmaa. Leiriläisille on hyvä kertoa riskitekijöistä kuten sisätiloissa juoksentelusta tai sähköpattereiden peittämisestä. Vastuussa oleva johtaja käy läpi osallistujien kanssa toiminnasta mahdollisessa onnettomuustilanteessa. (Parasta lapsille, 3.)

5.1 Riskien arviointi

Riskien arviointi on työssä tai vapaa-ajantoiminnassa esiintyvien vaarojen ja ongelmatilanteiden ennalta tunnistamista, niiden suuruuden määrittelyä ja vaikutusten arvioimista. Arviointiin kuuluu aikaisempien onnettomuuksien ja tapaturmien sekä ongelmien tarkastelu. Näiden lisäksi pohditaan sellaisiakin riskejä, joita ei ole vielä tapahtunut tai jotka eivät ole vielä aiheuttaneet vahinkoa. Pyrkimyksenä riskien arvioinnissa on havaita toiminnassa esiintyvät riskit, ennen vahinkojen aiheutumista ja riskien hallinta. (Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015, 7-8.)

Riskien arviointi prosessi on systemaattinen ja etenee vaiheittain, hyväksi havaittuja vaiheita noudattaen. Arvioinnin perustana on vaarojen tunnistaminen. Jos tunnistettuja vaaroja ei voida poistaa, täytyy arvioida riskin merkitys henkilöiden terveydelle ja turvallisuudelle. Turvallisuuden parantamiseksi voidaan arvioinnin perusteella tehdä valintoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015, 7-8.) Kuviossa 1 kuvataan riskien tavoitteiden, suunnitelmien ja arvioinnin suhdetta.

Toimintaohjelmakaavio:

Kuvio 1

Hyviä riskien arvioinnin tunnusmerkkejä on totuudenmukaisuus, järjestelmällisyys, organisointi ja erottelevuus. Myös ennakoitavuus, käytännönläheisyys ja dokumentointi ovat kehityksen edellytyksiä (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. 2015, 9).

5.2 Talvella esiintyvät riskit ja niissä toimiminen

Pimeys yhdistettynä tummiin ulkoiluvaatteisiin aiheuttavat vaaraa, ettei pimeässä tule huomatuksi. Tapaturmien ehkäisemiseksi onkin syytä pyrkiä mahdollisimman näkyväksi ulkona käyttämällä heijastinta, heijastinliiviä ja/tai taskulamppua. (Talven ensiapuohjeet 2016-2017.) Pimeällä myös eksymisen riski kasvaa, etenkin metsässä liikkuessa, havainnoinnin ja liikkumisen vaikeutuessa. Eksyneiden etsintään tulee varautua etukäteen nimeämällä mahdollisimman suuri etsintäpartio lähtemään lyhyellä varoitusajalla ja varustaa heidät taskulamppuin, kartoin ja pillin kaltaisilla merkinantovälineillä. Etsintää johtava henkilö selvittää parhaansa mukaan kadonneen henkilön suunnan ja katoamisen ajankohdan. Lasten kanssa myös kadonneen käyttäytyminen voi olla tärkeää tietää esimerkiksi vastaako hän huutoihin tai onko lapsi piiloutunut. (Aulio 2012, 213, 500-501).

Liukkaus talvella lisäävät kaatumisvaaraa ja muita tapaturmia. Tällaisista tapaturmista voi seurata esimerkiksi nivelvammoja, murtumia, nenäverenvuotoa, haavoja ja hammastapaturmia. (Talven ensiapuohjeet 2016-2017.) Nivelvammoissa nivel vääntyy normaalin liikelaajuutensa yli johtaen nivelsiteiden venymiseen tai repeämiseen. Oireina ovat kipu, turpoaminen ja mustelma nivelen seutuun. Muistisääntö kolme K:ta eli kylmä, koho ja kompressio auttaa laskemaan turvotusta. Kylmänä voi toimia lumi tai jää. Kompressio saadaan tukevalla joustositeellä ja koho tarkoittaa raajan asettamista kohoasentoon. Autettava on syytä toimittaa lää-

kärin hoitoon, jos turvotus ja kipu ei helpota. Mustelma on laaja tai jalalle ei voi varata painoa. Liukastumisia voi estää portaiden ja pihan hiekotuksella. Murtuman oireita ovat paikallinen kipu, turvotus, virheasento ja etenkin lapsilla raajan käyttämättömyys. Lapsella luut ovat pehmeitä ja niissä voi olla vammoja, vaikei vammoja näykään ulkoisesti. Murtumaa epäiltäessä tulee soittaa hätänumeroon, oikaista mahdollinen asentovirhe varovasti ja tukea murtumakohta. Tukemiseen voi käyttää huivia ja liinoja sekä lautoja ja keppejä. Nenäverenvuodosta kärsivää ohjataan etukumaraan istumaan, niistämään sierain tyhjäksi hyytymistä, painamaan nenäruston kohdalta nenä kiinni. Niskaan tai nenän päälle voi tarvittaessa laittaa pyyhkeen ja kylmää verisuonten supistamiseksi. Hampaan irrotessa kääritään hammas maidolla tai vedellä kostutettuun paperiin ja kiirehditään hammaslääkäriin. (Sahi, Castren, Helistö, Kämäräinen 2006, 78, 82-85, 91, 112.)

Pienissä haavoissa ja ruhjeissa riittää haavan puhdistus ja peittäminen laastarilla, haavateipillä tai sideharsolla. Lääkärin välitöntä hoitoa tarvitsee puolestaan runsaasti vuotavat haavat, pistohaavat, erityisen likaantuneet haavat (esimerkiksi mullasta tai hiekasta), eläimen puremasta johtuvat haavat vierasesineen ollessa haavassa (esimerkiksi puukko tai keppi) ja tulehtuneissa haavoissa. Hätäkeskukseen tietysti yhteyttä aina, kun tulee huoli vammautumisesta. Verenvuodon tyrehtyttäminen oleellisinta runsaasti vuotavassa haavassa. Tähän painesiteen oikeaoppinen sitominen on paras ensiapu. (Sahi, Castren, Helistö, Kämäräinen 2006, 71-74.)

Paleltumille alttiita paikkoja ovat kehon ääreisosat kuten posket, korvalehdet, varpaat ja sormet. Valkoinen läikkä iholla voi olla merkki paleltumasta. Tuulelta suojautuminen oikeilla varusteilla on oleellista paleltumien estämiseksi. Paikallisia kylmettymiä voi syntyä jo kevyen pakkasen ja viiman yhdistelmästä. Sään mukainen varautuminen ja pukeutuminen on tärkeää myös alilämpöisyyden eli hypotermian välttämiseksi. Liikkuminen tuottaa lämpöä, jos palelee ulkona. Jäätäneitä vesistöjä ylittäessä täytyy olla varma jään kestävydestä ja varata mukaan esimerkiksi naskalit. (Talven ensiapuohjeet 2016-2017.) Alilämpöisyys tarkoittaa alle 35 °C ydinlämpötilaa. Ensimmäisinä oireina ovat voimakas palelu, vilunväristykset ja ihon meneminen kananlihalle. Tärkeintä on saada autettava suojaan kylmältä, vaihtaa mahdollisesti märät vaatteet ja antaa lämmintä juotavaa. Paleltumien oireina alue pistelee ja on kivulias. Siihen tulee valkoinen ja kova laikku, ja lopulta iho muuttuu tunnottomaksi. Myös paleltumissa pitää saada lämmitystä nopeasti ja suojata paleltunut kohta kuivilla vaatteilla. Hieromista pitää välttää, ettei vamma pahene. (Sahi, Castren, Helistö, Kämäräinen 2006, 105-108.)

Tuli ja kuumat nesteet voivat aiheuttaa palovammoja. Kamiinalämmitteisen teltan syttyessä koko teltta voi palaa nopeasti ja yöpyjien varusteet ovat vaarassa syttyä niiden joutuessa liian lähelle kuumaa kamiinaa. Palavan kamiinan vuoksi täytyy koko yön olla sovittuna vahtivuorot

eli kipinämikot ja pitää teltassa ämpärillinen sammutusvettä. Nuorten kipinämikkojen kannattaa valvoa pareittain nukahtamisen välttämiseksi. Nuotiota tehdessä paikka on valittava huolellisesti. (Aulio 2012, 279, 475.)

Palovammat jaetaan ensimmäisen, toisen ja kolmannen asteen palovammoiksi. Palovamman laajuutta voidaan mitata kämmenellä sen ollessa noin 1 % kehon pinta-alasta ja yläraajan noin 9 %. Sokin vaara on, jos aikuisella palovamman pinta-ala on yli 15 % ja lapsella yli 5-10 %. Ensimmäisen asteen palovammat punoittavat ja kirvelevät, jolloin kudოსvaurio rajoittuu pinta-kerrokseen. Ensiapuna viileä juokseva vesi palovamman päälle helpottaa kipua ja estää palovamman leviämistä ihon kerroksiin. Rakkuloita ei saa puhkaista, ettei kudoksiin pääse epäpuhtauksia. Erittävän tai rakkulaisen ihon päälle laitetaan voideside. Soitto hätäkeskukseen aina näissä tapauksissa: kämmentä suuremmat 2. asteen palovammat, syvät palovammat kasvoissa ja käsissä, 3. asteen palovammat ja lapsella yli hänen kämmenensä kokoinen palovamma tai huoli, ettei palovamma ole vain pinnallinen. Avotulta tulee valvoa ja lapsia opastaa tulen kanssa toimimisessa sekä kuuman veden vaaroista. Nuorimmat on pidettävä kaukana nuotiosta. (Sahi, Castren, Helistö, Kämäräinen 2006, 96-98, 100.)

5.3 Lainsäädäntö

Partioleirin toimintaa ja turvallisuutta koskee seuraavat löytyvät lait:

- 22.4.1999/530 Kokoontumislaki. 1 § Tämän lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetyn kokoontumisvapauden käyttämistä sekä ohjata yleisten kokousten ja yleisötilaisuuksien järjestämistä tarpeellisilla järjestysluonteisilla säännöksillä.
- 29.4.2011/379 Pelastuslaki. 1 § Tämän lain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi.
- 5.5.2011/407 Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta. 1 § Velvollisuus laatia rakennukseen ja muuhun kohteeseen pelastussuunnitelma... 6) tiloihin, joita käytetään vähintään 20 henkilön tilapäiseen joukkomajoitukseen.

Kaikkien paikalla olevien tulee auttaa parhaan kykynsä mukaan täyttääkseen kansalaisvelvollisuutensa ja toimivansa oikeudellisesti oikein (Sahi, Helistö, Castren, Kämäräinen 2006, 20.)

5.4 Pelastussuunnitelma

Vähintään 20 henkilön majoittamiseen käytettävään tilaan tulee laatia pelastussuunnitelma (Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta). Rakennuksen toiminnanharjoittajan tulee ehkäistä tulipalojen ja vaaratilanteiden syntymistä ja valmistautua tulipalojen sammutukseen sekä

omatoimiseen pelastustoimintaan kykyjen mukaan. Toiminnanharjoittajan on varauduttava vaaratilanteissa henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön turvaamiseen ja poistumiseen sekä myös helpottaa pelastustoiminnan työtä. (14 § Omatoiminen varautuminen.)

Pelastussuunnitelman laatimisesta vastaa kohteen haltija ja pelastussuunnitelma tulee laatia kohteen käyttäjien kanssa. Seuraavat selostukset kuuluvat pelastussuunnitelmaan: 1) Vaarojen ja riskien arviointi. 2) Rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyt. 3) Henkilöille annettu ohjeistus onnettomuuksien ehkäisystä ja vaaratilanteissa toimimisesta. 4) Muista toimenpiteistä omatoimisesta varautumisesta. (15 § Omatoiminen varautuminen.)

6 Ensiapu

Ensiapuun kuuluu ennaltaehkäistä vahinkojen syntyminen henkilölle ja havaita äkillisten sairastumisten alkuaireet mahdollisimman varhain. Euroopan kansainvälinen elvytyskomitean ensiaputyöryhmä ILCOR (2015) määrittelee heidän laatimassaan hoitosuosituksessaan ensiavun auttavaksi käytökseksi ja äkillisen sairastumisen tai loukkaantuneen henkilön tarvitsemaksi varhaiseksi hoidoksi. Määritelmän mukaan ensiapua antavan tulee tutkia ja arvioida sekä asettaa etusijalle jokaisen vahingoittuneen ja äkillisesti sairastuneen terveydentila. (Zideman, D.A ym. 2015, 278-287.)

ILCORin laatiman tutkimusnäyttöön perustuvan hoitosuosituksen mukaan ensiavun tavoitteena on muun muassa ylläpitää elämää, lievittää kärsimystä, ehkäistä myöhempiä sairauksia tai loukkaantumisia ja edistää toipumista. Hoitosuosituksessa mainitaan myös tärkeänä, että auttava henkilö osaa tunnistaa rajoittavat tekijät ensiavun annolle ja lisäävun hakemisen tarpeissa. (Zideman, D.A ym. 2015, 278-287.)

Ensiapu tulee tarpeeseen tilanteissa, jolloin kyseessä voi olla esimerkiksi jokin arkisessa elämässä tapahtuva äkillinen tilanne, joka aiheuttaa henkilölle henkistä tai fyysistä ennalta-arvaamatonta vahinkoa. Henkilö voi myös sairastua äkillisesti, jolloin lääkityksen tarve on keskeisessä roolissa. Henkilön terveydentila voi olla vaarassa ja peruselintoiminnot uhattuna, jolloin ensiapua hyödyntäen ne tulee saada eri keinoin turvattua. Tällöin ensiaputaitojen riittävä osaaminen on tärkeässä roolissa. (Kuisma, Holmström, Nurmi, Porthan & Taskinen 2017, 251.)

Ensiaputaitoja voi tarvita kuka tahansa, missä tilanteessa tahansa ja ensiapua tulee antaa heti sitä tarvitsevalle. Tilanteissa, joissa ensiapua tarvitaan, on tärkeää osata havainnoida käynnissä olevaa tilannetta ja oikeanlainen toiminta ensiapua aloitettaessa. Joskus tilanteet voivat tulla arvaamatta ja informaatiota tilanteen kulusta voi olla vaikeaa saada. Päätöksentekoa voi joutua tekemään ilman esitietoja autettavasta. Autettava voi olla myös itse kyvytön

kertomaan tarvittavia tietoja itsestään ja paikalta voi puuttua hänet tunteva henkilö. (Kuisma ym. 2017, 251.)

Ensiavussa lääkehoidon osaamisesta on hyötyä, jotta tietää mahdolliset lääkkeiden haittavaikutukset. Laskimonsisäinen lääkitys tehoaa yleensä nopeavaikutteisesti ja ovat vahvoja, jolloin haittavaikutukset ilmenevät nopeammin. Lääkehoidosta vastaavalla tulee olla valmiuksia tietää ennalta, havaita ja osata toimia tilanteissa, joissa ilmenee mahdollisia lääkkeiden haittavaikutuksia. Hänen tulee osata myös arvioida lääkkeen annon riskitekijät ja hyödyt autettavalle. (Kuisma ym. 2017, 251.)

Ensiavun tavoitteena on varmistaa, että apua tarvitseva henkilö saa riittävästi happea, jos hänellä on esimerkiksi vaikeuksia hengityksessä astman vuoksi. Astma onkin yleinen krooninen sairaus miljoonilla ihmisillä ja sen esiintyvyys on lisääntynyt maailmanlaajuisesti. Astman hoitavana menetelmänä toimii inhalaattori, jonka käytön ja annon ensiapua antavan tulisi tilanteessa hallita. Apua tarvitsevalla voi esiintyä huolimattomuutta ja vakavaa toimintakyvyttömyyttä inhalaattorin käytössä astmakohtauksen tai huonon inhalaatio tekniikan takia. Tarkoituksena on antaa tukea hengitettävän lääkkeen annossa ja auttaa henkilö pystyasentoon. Diagnoosin tekoa ei rutiininomaisesti voida olettaa ensiapua antavan tehtävän. (Zideman, D.A ym. 2015, 278-287.)

Normaalisti ensiavun antoon ryhdyttäessä ei käytössä ole laitteita tai apuvälineitä, jolloin ensiapua annetaan käsin tehtävin avustavin toimenpitein. (Kuisma ym. 2017, 214). Ensiavun käytössä olevien keinojen tarkoituksena on muun muassa tyrehtyttää verenvuotoja, tukea vammoja, suojata paleltumiselta, rauhoitella ja havainnoida pelastettavan terveydentilaa. (Aulio. 2012, 457-458.)

Ensiaputoimintoihin kuuluvat hengityksen, verenkierron ja tajunnan tarkkailu pelastettavalta esimerkiksi aivohalvauksen arvioimisessa käytetään yksinkertaista menetelmää, jossa tarkkailaan kasvojen, käsien ja puheen toimintaa. Aivohalvaus on tärkeää tunnistaa, sillä se aiheuttaa toiseksi eniten loukkaantumisia maailmanlaajuisesti. (Zideman, D.A ym. 2015, 278-287.)

Olennaista verenkierron arvioinnissa on valtimopulssien tunnustelu. Näin voidaan menetellä tilanteessa, jossa pelastettava on tajuissaan ja hengittää. Toisin kuin tajuissaan olevalta pelastettavalta, tajuttomalta tunnustellaan kaulavaltimosyke. Kaulavaltimosykkeen tunnustelussa toimitaan niin, että yleensä etusormi ja keskisormi viedään pelastettavan kilpiruston eli aataminomenan päälle ja tunnustellaan pulssia sen vierestä. Kyseinen toimenpide ei edellytä määrittelemään elottomuutta. Elvytys voidaan aloittaa, jos pulssia ei tunnu, pelastettava on tajuton eikä hengitä. (Kuisma ym. 2017, 123.)

Ensiapua tarvitseva voi olla diabetesta sairastava henkilö, joka kärsii alhaisesta verensokerista eli hypoglykemiasta. Verensokeri voi laskea yllättäen alhaiseksi ja aiheuttaa tämän vuoksi

henkilölle oireita. Tällöin hoidoksi tarvitaan glukoositabletteja, jotka vastaavat 20 grammaa glukoosia. Vaihtoehtoisesti henkilölle voidaan antaa muita sokeripitoisia vaihtoehtoja. (Zide-
man, D.A ym. 2015, 278-287.)

6.1 Hätäensiapu

Hätäensiavulla tarkoitetaan ensiapua, jolla voidaan pelastaa ihmishenki ilman ammattilaisten apua. Hätäensiavun toimintoihin kuuluu ensisijaisesti ottaa selville apua tarvitsevan hereillä olo tai onko hän heräteltävissä puhuen voimakkaalla äänellä ja reilusti ravistaen pelastettavan hartioita saadakseen hänet hereille. Näin voidaan todeta, onko henkilö tajuissaan vai tajuton ja hengittääkö hän. (Kuisma ym. 2017, 122.) Hengityksen laatu ja autettavan asento kertoo usein tilanteen vakavuudesta (Kuisma ym. 2017, 126). Tajuttomuus on usein varoitus siitä, että pelastettavan tilanne on vaarallinen ja se tulee selvittää ja hoitaa mahdollisimman nopeasti. Tarkoituksena on myös pyrkiä ehkäisemään ylimääräiset haitat. Pelastettavan ollessa tajuton ja kykenemätön suojaamaan itseään, on hänellä suurentunut tukehtumisen ja vammautumisen riski. (Kuisma ym. 2017, 122.)

Ammattilaisen apua tarvitaan, jos henkilö ei herää puheesta eikä ravistelusta huolimatta. Tällöin on soitettava yleiseen hätänumeroon 112. Jokaisessa ensiaputilanteessa kuten hätäensiavussa tavoitteena on turvata autettavan hengitys ja verenkierto. Hengitykseen kuuluu tarkistaa hengitysteiden aukiolo ja arvioida onko henkilön hengitys normaalia sekä ilmavirtauksen tunnustelu kämmenselällä. Pelastettavan päätä taivutetaan hieman taaksepäin samalla nostaen leukaa ylöspäin, kun varmistetaan hengitysteiden aukiolo. Tässä tilanteessa poikkeuksena ovat pelastettavat henkilöt, joilla on esimerkiksi kaularangan vamma. (Kuisma ym. 2017, 122.) Hengitysteiden turvaaminen ja tilanteessa toimiminen onkin tärkein ensiaputaito. Hengitysteiden turvaamisella varmistetaan pelastettavan riittävä hapensaanti ja estetään myös hypoksemiaa eli hapenpuutteen syntymistä. (Kuisma ym. 2017, 214.) Hätäensiavun toimenpiteisiin kuuluu myös tarkistaa mahdolliset havaittavissa olevat verenvuodot ja hälyttävät sokin oireet (Kuisma ym. 2017, 300).

Ensiapua tarvitseva henkilö laitetaan selin makuuasentoon ja hengityksen aukiolo varmistetaan kääntämällä henkilön päätä varovasti taaksepäin (Kuisma ym. 2017, 300). Tämän jälkeen pelastettavan suu tyhjennetään ylimääräisistä nesteistä ja suuhun asetetaan nieluputki, jonka avulla hengityksen aukiolo voidaan turvata. Nieluputkea käyttämällä voidaan samalla arvioida nielun suojarahkeiden toimintaa. Hyvä sietokyky nieluputkelle paljastaa sen, että pelastettava voi alkaa helposti aspiroida eli vetää elimistön eritteitä keuhkoihin. Mikäli hengitystä ei

näillä keinoin saada normaaliksi, käyttöön voidaan ottaa hengityspalje. (Kuisma ym. 2017, 123.)

Hengityksen arvioimiseen ei pelkästään kuulu varmistaa pelastettavan rintakehän liikkuvuus, vaan pikemminkin ilmavirtauksen tunnustelu kämmenselällä (Kuisma ym. 2017, 122). Jotta pelastettavan hengitys saadaan turvattua, hänet käännetään kylkiasentoon makaamaan, jotta pelastettava pystyy hengittämään normaalisti, vaikka hän ei olisikaan heräteltävissä. Painelupuhalluselvytystä tarvitaan tilanteessa, jossa pelastettava ei hengityksen aukiolon varmistamisen jälkeenkään hengitä normaalisti ja hengitys kuulostaa poikkeavalta, usein kuorsaavalta. Pelastettavan hengityksen ollessa epänormaalia ja reagoimaton ravistelusta huolimatta, aloitetaan hätäensiavun anto heti. (Kuisma ym. 2017, 300)

6.2 Ensiapukurssit

Ensiapukurssin käyminen pienentää auttamisen kynnystä ja turvallisuuden tunne paranee ensiapuvalmiuksien myötä (Sahi, Helistö, Castren, Kämäräinen 2006, 158). Ensiapua harjoitelleet henkilöt toimivat valmiimmin omaksumiensa mallien ja mielikuvien mukaan kuin sellaiset henkilöt keiden harjoitus on vajaavaista (Sahi, Helistö, Castren, Kämäräinen 2006, 20).

Suomen Punaisella Ristillä on sopimus viranomaisten kanssa yhteistyöstä ja tuen takaamisesta viranomaisten kanssa yhteiskunnan häiriötilanteissa. Sopimuksen mukaan SPR ylläpitää ja kehittää ensiapukoulutusta ja ensiapukouluttajakoulutusta kansalaisille ja organisaatioille. Ensiaputaidot ovat tärkeässä roolissa, kun varaudutaan onnettomuuksiin. SPR:n omistama organisaatio Punainen Risti Ensiapu Oy ylläpitää tasalaatuisia ja koko väestölle tarkoitettuja maksullisia ensiapukoulutusohjelmia. Näistä tunnetuin on Ensiapukurssi EA1. Sama organisaatio pitää koulutusohjelmia terveydenhuollon ammattilaisille. Nämä suoritettuaan ammattilaiset voivat kouluttaa ensiapua eri organisaatioiden toimeksiannoista Suomessa. (Sahi, Helistö, Castren, Kämäräinen 2006, 158.)

Suomen Punaisen Ristin verkkosivuilla kerrotaan ensiapuryhmien toimivan säännöllisesti eri paikkakunnilla opettamaan ja harjoituttamaan ensiaputaitojaan. Nämä ryhmät ovat maksuttomia.

Erlaisia ensiapukursseja ja niiden tavoitteina ovat:

- EA 1: kurssin suorittanut henkilö osaa perusteet ensiavun antamisessa.
- EA 2: kurssin suorittanut henkilö kykenee aloittamaan ensiavun tavallisimmissa sairaus- ja onnettomuustilanteissa sekä haastavampaa ensiapua tarvittaessa ja myös ehkäistä tapaturmia.

- Ensiavun kertauskurssi: ylläpitää ensiapuvalmiuksia hätäensiavussa.
- Hätäensiapukurssi 4 t: suorituksen jälkeen henkilö kykenee aloittamaan hätäensiavun tajuttomalle ja peruselvytyksen.

Partioleirin johtajalta voidaan edellyttää voimassa olevaa EA 1-korttia (Schildt ym. 2019, 9).

6.3 Leirilääkehoito

Leirin aikana voidaan annostella tai antaa lääkärin määräämää, jatkuvaan käyttöön tarkoitettua lääkettä, jos lääkkeen antoaika on samanaikaisesti leirin kanssa. Ohjaajille tulee toimittaa lääkkeet alkuperäispakkauksissaan ja annosteluohjeen kanssa niin, että ohjaaja voi antaa lapselle lääkkeen. (Lääkehoitosuunnitelma sivistys- ja kulttuuripalveluiden toiminnassa, 1.) Osallistujien lääkitys tulee selvittää etukäteen ennen leiriä esimerkiksi leiri-ilmoittautumisen yhteydessä ja varmistaa, että osallistujalla on hänen tarvitsemansa lääkitys mukanaan (Schildt ym. 2019, 7-8). Säännöllisen lääkkeen antava johtaja tarvitsee myös leirin pääjohtajan valtuutuksen lääkkeen antamiselle ja hänen tulee olla täysi-ikäinen johtaja. Annetut lääkkeet tulee kirjata lääkekaapin tai ensiapulaukun sisällä olevaan listaan kellonajan ja päivämäärän kanssa. Myös lääkkeen antajan nimi tulee kirjata ylös. Mitään lääkkeitä ei saa antaa ilman leiriläisen huoltajan suostumusta, ellei kyseessä ole ehdoton hätätilanne. (Parasta lapsille, 13.)

Ensiapulaukun lääkkeinä täytyy olla seuraavat: särkylääkettä, lääkehiiltä, kuumelääkettä, allergialääkettä ja kortisonivoidetta (Arponen. 2009, 18).

6.4 Ensiapulaukku

Hyvin varustettu ensiapulaukku loukkaantuneiden auttamiseksi on tärkeä turvallisuutta lisäävä tekijä. Ensiapuvälineet tulee säilyttää paikassa, jonka kaikki paikalla olevat tuntevat ja ensiapuvälineet ovat helppo ottaa käyttöön. Kiinteillä paikoilla voi pitää ensiapukaappia ja lukittavaa lääkekaappia. Sisäisesti ja ulkoisesti käytettävät lääkkeet on syytä sijoittaa eri lokeroihin erehtymisten välttämiseksi. Laastarit ja sidetarpeet voidaan pitää myös lasten ulottuvilla. (Sahi, Helistö, Castren, Kämäräinen 2006, 142.)

Englantilainen The Scouts Association (2012, 2-3) listaa ohjeissaan ensiapulaukun sisältöä partioleirille:

- Pari lateksittomia suojahanskoja
- 20 kpl yksittäispakattuja steriilejä liimasiteitä
- 2 kpl steriilejä silmätyynyjä
- Kolmioliinoja
- Hakaneuloja
- Isoja ja pieniä steriilejä haavaliinoja

- Puhdistusliinoja
- Sakset
- Erikokoisia laastareita
- Kipulääkettä
- Käyttöohjeet mainittuihin esineisiin, lista hätänumeroista ja kynä kirjaamisia varten

Määrissä on huomioitava leirin kesto ja osallistujien lukumäärä ja heidän ikäryhmänsä. Ensiapulaukun sisältö tulisi tarkistaa säännöllisesti vanhentuneiden ja puuttuvien tarvikkeiden varalta ja täydentää tarvittaessa. Käyttäjän tulee olla tutustunut materiaalien käyttötapoihin. (The Scouts Association 2012, 2-3.)

7 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyötä tehtäessä tulee ottaa huomioon sen jokaisessa vaiheessa eettinen pohdinta, johon kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön laatiman tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje hyvästä tieteellisestä käytännöstä, joka ohjasi jatkuvasti toimintaa tämän opinnäytetyön suunnittelussa, teossa ja sen arvioimisessa. Hyvän tieteellisen käytännön tavoitteena on muun muassa ennaltaehkäistä epärehellisyyttä opinnäytetyötä tehtäessä ja toimia vastuullisten sekä oikeiden toimintatapojen mukaisesti. Ohjeessa painotetaan rehellisyyttä, luotettavuutta ja täsmällisyyttä tutkimuksen teossa, johtopäätösten dokumentoinnissa ja niiden esille tuomisessa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Niin opinnäytetyöprosessissa kuin oppaan tuottamisessa nämä eettiset toimintatavat pidettiin jatkuvasti mielessä ja pyrkien tavoitteeseen, että partion lippukunnan johtajisto kokisi oppaan hyödylliseksi ja voisi tätä tulevaisuudessa hyödyntää. Oppaan hyödyntäminen vaatisi, että opas olisi tehty mahdollisimman eettisin toimintatavoin.

Hyvä tieteellinen käytäntö ohjeistaa tutkimuslupien hankkimiseen ja eettisen ennakoarvioinnin tekemiseen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6). Toiminnallista opinnäytetyötä tehdessä ei ollut tarvetta hakea tutkimuslupaa, sillä työssä hyödynnettiin pelkästään ajantasalla olevaa tietoa aiheesta. Aiheesta ei siis tehty tutkimusta vaikkakin tarkoituksena oli tehdä opinnäytetyötä tutkivalla ja kehittäväällä otteella. Tutkivaa työtettä toteutettiin, kun kerättiin aiheesta tietoa ja kehitettiin omaa asiantuntijuutta aihepiiristä. Kehittävä ote tuli tarpeesta kehittää leirin turvallisuustoimintaa.

Hyvän tieteellisen käytännön periaatteet edellyttävät käymään läpi eri asianosaisten hyväksymät luvat, toimintaperiaatteet, vastuut ja sitoumukset opinnäytetyöhön. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.) Työnjaosta ja vastuista sovittiin opinnäytetyötä tekevien kesken.

Opinnäytetyössä ei ollut tarvetta ilmoittaa rahoituslähteitä tai muita sidonnaisuuksia, sillä mitään tiettyä budjettia ei ollut. Jos tarve tähän olisi ollut, ne olisi tullut ilmoittaa tutkimuksen

eri osapuolille ja läsnäolijoille kuten hyvä tieteellinen käytäntö ohjeistaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6.)

Hyvä tieteellinen käytäntö ohjeistaa myös huomioimaan esteelliset arviointi- ja päätöksentekotilanteet (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 7). Tilanteet voivat muuttua esteelliseksi, jolloin joku opinnäytetyön arviointiin osallistuva henkilö kuten opiskelija, opettaja tai yhteistyökumppani on esteellinen arvioimaan työtä ja sen tulosta. Jokainen opinnäytetyöprosessiin osallistuva oli täysi-ikäinen ja pystyi tekemään omia päätöksiään. Tietosuoja tuli myös ottaa huomioon eikä kenenkään nimiä tuotu esille ilman henkilön lupaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 7). Jos olisi tullut tarve hyödyntää esimerkiksi jonkun toisen henkilön ottamaa kuvaa, olisi lupaa tekijältä kuvan hyödyntämiseen tullut kysyä.

Opinnäytetyö ei ole perinteinen tutkimus, sillä sen tavoitteena oli tuottaa näyttöön perustuvat ensiapu- ja turvallisuusohjeet oppaan muodossa. Tekijöiden yhteistyössä hankittua tiedon laatua arvioitiin ja omat ajatukset sekä pohdinnat eroteltiin muista lähteistä. Lähteiden luotettavuutta tulkittiin ja käytettiin monipuolisesti keskeisiä lähteitä, joita saatettiin hakemalla tietoa aiheesta internetin hakukanavista kuten Googlesta. Saatuja hakutuloksia arvioitiin luotettavuuden perusteella, jotta niitä voitaisiin hyödyntää oppaan sisällössä.

Opinnäytetyötä varten hankittiin tietoa ainoastaan luotettavista internet-lähteistä ja kirjallisista materiaaleista. Tiedon luotettavuutta voidaan arvioida tiettyihin tiedon sisältöön liittyvien kriteerien perusteella. Lähteiden luotettavuuden arvioinnissa eli lähdekritiikissä on tärkeää kiinnittää huomiota lähteen tekijään, tekstin sisältöön sekä siihen, onko käsillä oleva tieto faktaa vai fiktiota. Toisin sanoen, on hyvä arvioida, onko lähde sisällöltään totuudenmukaista, laadukasta vai perustuuko se tekijän omaan mielipiteeseen. Tärkeää on myös hankkia ajantasaista tietoa aiheesta, jotta sitä voidaan hyödyntää edelleen. (Aalto yliopisto 2020)

Opinnäytetyötä tehtäessä hyödynnettiin ainoastaan faktatietoa sisältäviä lähteitä ja tarkistettiin niiden viimeisimmät julkaisujankohdat. Vanhaa tietoa vältettiin, jotta saatiin mahdollisimman tuoretta tietoa hyödynnettyä. Tiedonhaussa hyödynnettiin myös terveysalan käytäntöjä, jotka sisälsivät tutkittua ja näyttöön perustuvaa tietoa esimerkiksi ensiapuohteisiin liittyvässä tiedonhaussa. Tiedonhakuun perehdyttiin huolellisesti jo opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa. Lähteiden julkaisupäivät tarkistettiin niiden päivityksen perusteella. Lähteet merkattiin huolellisesti opinnäytetyön lähdeluetteloon, ja tällä vältettiin myös jonkun muun kirjoittaman tekstin luvattoman lainaamisen. Tätä voidaan toisin sanoen kutsua plagioinniksi, joka kuuluu hyvän tieteellisen käytännön rikkomuksiin ja on eettisesti vastaista toimintaa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 9). Plagionnin välttämiseksi, opinnäytetyö lähetettiin tarkastettavaksi Urkundiin, joka on kehitetty estämään tekstien luvattoman lainaamisen.

Opinnäytetyössä otettiin huomioon ensisijaisesti opinnäytetyön kohderyhmä ja sen tarkoitus ja tavoitteet sekä toiminnan kehittämistarve. Huomioon otettiin myös nuorten leiriläisten turvallisuuden tärkeänä asiana, johon tulisi leireillä panostaa.

8 Toteutustapa

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyökumppanin ja partiolippukunta Rekolan Metsäveikot Ry:n käyttöön. Lippukunnanjohtaja esitti toiveen sähköpostilla aiheesta ja sen tarpeesta. Yhteistyösopimus tulostettiin ja allekirjoitettiin lippukunnanjohtajan kanssa. Yhteistyösopimuksesta ilmeni opinnäytetyön aihe ja sen tarve, sekä tavoitteet. Yhteistyökumppanin pyynnöstä aihe rajattiin koskemaan vain talvella tapahtuvaa toimintaa. Myös ruokahuoltoon liittyvän ohjeistus rajattiin pois aiheen laajuuden vuoksi. Keittiöhygieniä ja siihen liittyvä turvallisuus on jo oma aiheensa.

Tämän opinnäytetyön toteuttaminen aloitettiin tutustuen aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen partiosta, sekä ensiavusta kertoviin internet lähteisiin. Tiedonhaku tehtiin useista eri tietolähteistä. Tätä varten pyrittiin löytämään erilaisia artikkeleita, raportteja, esitteitä, kirjoja ja ohjeita. Manuaalista hakuja toteutettiin kivitietokantojen avulla etsien nuorisoliikkeisiin liittyvää kirjallisuutta.

Suomenkielisiä tietokantona olivat Finna, Helmet, Medic ja Theseus. Tietoa haettiin partiotoinnin, leiri- ja harrastustoiminnan, lapsi- ja nuorisotyön sekä ensiavun näkökulmista. Yhteistyökumppanilta saatiin kirjallisia tietolähteitä, joita pystyttiin hyödyntämään tiedonhankinnassa. Englanninkielisistä tietokannoista käytössä olivat Ebook Central, Pro Quest Central ja PubMed. Hakusanoina toimi ”partio”, ”ensiapu”, ”lastenleiri” ja ”talvileiri” ja ”riskien arviointi”. Englanninkielisessä haussa hakusanoina toimi ”scouting”, ”first aid”, ”first-aid kit”, ”youth camp” ja ”scout camping”.

Materiaali tietolähteistä valittiin niiden sisältämän tiedon mukaan. Ensin tarkasteltiin potentiaalisen lähteen otsikkoa ja tämän jälkeen tutustuttiin mahdolliseen tiivistelmään. Lähdemateriaali valittiin niiden sisällön käyttöarvosta suhteessa teoreettiseen viitekehukseen. Lähteen aiheiden oli tarve liittyä nuorisotyöhön, nuorisoharrastukseen, ensiapuun tai turvallisuuteen ja olla julkaistu 2000-2020 välillä. Poissulkukriteereinä toimi lähteen maksullisuus ja jokin muu kirjoituskieli, kuin suomi tai englanti.

Opinnäytetyö on toiminnallinen, koska opinnäytetyökumppani koki tarpeelliseksi kehittää leirin turvallisuus- ja ensiaputoimintaa ohjeen muodossa. Toiminnallinen opinnäytetyö tarkoittaa ohjeiden antoa, opastamista ja toiminnan järjestämistä käytännössä ja ammatillisessa tarkoituksessa. Opinnäytetyön tuotoksena voi syntyä esimerkiksi opas, portfolio, näyttely tai

internet sivut. Ydinasiana toiminnallisessa työssä on yhdistää käytännön toteutusta ja tutkimusviestinnän eri keinoja raportoinnissa. (Vilka ja Airaksinen 2003, 9.)

Toiminnallisen opinnäytetyön tarve tulisi olla työ tai vapaa-ajan tarpeista lähtöisin ja niiden toiminnan kehittämistarpeista. Opinnäytetyön tarkoituksena on, että opiskelija saavuttaisi sen avulla riittävät tiedot ja taidot oman ammattialansa kannalta sekä sen tulisi kehittää hänen ammatillista osaamistaan. (Vilka ja Airaksinen 2003, 10.) Toiminnallinen osuus raportoidaan kertomalla suunnittelu, toteutus ja toiminnan arviointi. Raportoinnissa tulisi noudattaa tieteellisen kirjoittamisen vaatimuksia ja pitää sisällään työn onnistumisen arviointia, sekä tarkkailua omasta ammatillisesta kehittämisestä. (Vilka ja Airaksinen 2003, 65-66.)

Tarkoituksena oli tehdä samalla tutkimustyötä aiheesta. Opinnäytetyön lopputuotokseksi valittiin opas, sillä partioleirin toiminta on ulkona ja luonnossa tapahtuvaa toimintaa ja opas vastasi parhaiten tällaisen aktiivisen toiminnan tarvetta. Yhteistyökumppanin kanssa sovittiin yksinkertaisesta ja pelkistetystä 12 sivua käsittävästä oppaasta ja sen sisällön käsittämään yleisimmin talvella tapahtuviin riskitekijöihin. Näin ollen opas suunniteltiin mahdolliseksi pakata esimerkiksi ensiapulaukun sisään talvileirille lähdetessä.

9 Arviointi

Toiminnallista opinnäytetyötä voidaan arvioida kolmella eri alueella. Näitä alueita ovat kieli-asi, raportoinnin toteutus ja opinnäytetyön idea eli toisinsanottuna: suunnitelma, toteutus ja tavoitteisiin pääsy on tarkastelun alla. (Vilka ja Airaksinen 2003, 155-158.)

Opinnäytetyöprosessia arvioitiin koko työn ajan itsearviointina ja itsereflektioimalla. Opinnäytetyötä verrattiin myös jo valmiisiin opinnäytetöihin Theseuksessa. Arviointia tehtiin toisten opiskelijoiden suorittamana opponointina suunnitelmavaiheessa ja itse varsinaista opinnäytetyötä tehtäessä. Opinnäytetyöhön saatiin opponoinnista kirjallista ja suullista palautetta samassa vaiheessa olevan toisen opiskelijan näkökulmasta. Opponoinnilta toivottiin huomioita liittyen työn otsikkoon ja sen vastaavuuteen sisältöön, johdannon aiheellisuuteen, teorian tiedon ja käsitteiden määritelmien näkökulmiin ja perusteltavuuksiin. Lähdemateriaalien valinnasta ja luotettavuudesta harjoitettiin omaa pohdintaa ja kuunneltiin myös mielellään opponoijien näkökulmia työstä. Työtä arvioitiin myös teknisen toteutuksen näkökulmasta eli katsottiin, onko työ tehty Laurean opinnäytetyöohjeiden mukaisesti ja kieliopillisesti oikein. Ulkoasu ja kieli-asi olivat myös itsearvioinnin kohteena.

Opinnäytetyöohjaaja oli mukana opinnäytetyöprosessin aikana ja arvioi työn edistymistä sekä teki valmiista työstä loppuarvioinnin. Edistymistä arvioitiin muun muassa siten, oliko työ edennyt suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi otettiin huomioon yhteistyökumppanin näkemys ja

mielipiteet sekä arvio lopullisesta työstä. Työ esitettiin kahdessa seminaarissa. Ensin suunnitelmaseminaarissa ja lopuksi opinnäytetyöseminaarissa. Työtä esittäessä kiinnitettiin huomiota sisällön hallintaan, esityksen rakenteeseen, ilmaisun selkeyteen ja johdonmukaisuuteen ja keskustelun herättämiseen sekä ylläpitämiseen.

Lopullinen tuotos eli liitteenä oleva Talvileirin ensiapu- ja turvallisuusohjeet, lähetettiin partiolippukunta Rekolan Metsäveikot Ry:n lippukunnanjohtajan tarkasteltavaksi. Sähköpostina saadussa palautteessa kerrottiin tyytyväisyydestä tuotoksen sisältöön ja tuotosta pidettiin riittävän laajana tarkoitukseensa. Lisäksi tuotos aiottiin ottaa käyttöön tulostettuna partiomajalla sijaitsevan ensiapulaukun läheisyyteen. Tältä osin voidaan todeta opinnäytetyön saavutaneen tavoitteensa. Itsereflektiona voidaan sanoa tekijöiden ensiaputaitojen ja -tietojen kehittyneen prosessin aikana, jolloin kehitettiin omaa teoreettista tietämystä aiheesta ja lasten- ja nuorten kanssa työskentelyn taitoja erikoisemmissä olosuhteissa kuten talvileirillä metsässä. Opinnäytetyöprosessi opetti tutkimustyön ja raportoinnin menetelmiä sekä kirjallista esillepanoa. Ammatillista kehittymistä voi siis sanoa tapahtuneeksi tämän opinnäytetyön tekemisen ansiosta ja kokonaisuutena tekijöillä on tyytyväinen olo valmiiseen opinnäytetyöhön. Ohjaava opettaja ja opponijat kertoivat oman palautteensa opinnäytetyöstä molempien seminaarien jälkeen. Palautteessa oli sekä korjaus- että kehitysehdotuksia. Useimmat korjausehdotukset liittyivät kieliasuun ja kirjoitusvirheisiin. Kehitysehdotukset puolestaan koskivat muun muassa tavoitteiden parempaa kiteyttämistä ja teoriapohjan avaamista. Yleisesti opinnäytetyötä kehitettiin ehdotusten mukaisesti, samalla luottaen ulkopuolisten näkemyksiin.

Lähteet

Painetut

Arponen, S. 2009. Lippukuntaleiri 2009. 2. painos.

Aulio, O. 2012. Suuri retkeily kirja. 10. painos. Gummerus kustannus.

Bryk, A., 2018. Partiovuosi 2017-vuosikirja. Helsinki: Suomen Partiolaiset-Finlands Scouter

Kuisma, Holmström, Nurmi, Porthan & Taskinen. 2017. Ensihoito. 6. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Rekolan Metsäveikot Ry. Toimintakertomus 2019.

Sahi, T. Castren, M. Helistö, N. Kämäräinen, L. 2006. Ensiapuopas. 5. Painos. Kustannus Oy Duodecim.

Schildt, T., Sauliala, A., Karppanen, J., Heiskanen, P., Backman, H., Suvanto, O., Mertsalmi, A., Ikonen, O., Auranen, M., Kiilava, P. 2019. Turvallisuusohjeet. 8. uudistettu painos.

Susanna, E. 2008. Turvallisuus käsitteenä. Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos.

Talven ensiapuohjeet 2016-2017. Punainen risti.

Terveystalo Ensiapukurssit. Terveystalo.

The Scouts Association. 2012. First Aid Kits.

Paavilainen, M. 2010. Aina valmiina. Kariston Kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Riskien arviointi työpaikalla-työkirja.

Sähköiset

Aalto yliopiston oppimiskeskus. Tiedonhankinnan opas: Tiedon luotettavuus. 2020. Viitattu 12.3.2020. <https://libguides.aalto.fi/c.php?g=410658&p=2798410>

Finlex. 1999. Kokoontumislaki 22.4.1999/530. Viitattu 5.2.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990530>

Finlex. 2011. Pelastuslaki 29.4.2011/379. Luettu 5.2.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110379>

Finlex. 2011. Valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 5.5.2011/407. Viitattu 5.2.2020

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110407#P2>

Oulun Sivistys- ja kulttuuripalvelut. Lääkehoitosuunnitelma sivistys- ja kulttuuripalvelutoiminnassa.

Opetushallitus. 2020. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen turvallisuus. Viitattu 25.2.2020

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-turvallisuus>

Punainen Risti. 2019. Suomen Punaisen Ristin ensiapukoulutuksilla pidetään yllä valmiutta ja edistetään hyvinvointia. Viitattu 20.1.2020. <https://www.punainenristi.fi/uutiset/20190913/suomen-punaisen-ristin-ensiapukoulutuksilla-pidetaan-ylla-valmiutta-ja-edistetaan>

Punainen Risti. Ensiapukurssi EA 1 (16 t). Viitattu 20.1.2020. <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/ensiapukurssi-ea-1r-16-t>

Punainen Risti. Ensiapukurssi EA 2 (16 t). Viitattu 20.1.2020. <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/ensiapukurssi-ea-2r-16-t>

Punainen Risti. Ensiavun kertauskurssi, 4-8 t. Viitattu 20.1.2020 <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/ensiaavun-kertauskurssi-4-8-t>

Punainen Risti. Hätäensiapukurssi 4 t. Viitattu 20.1.2020. <https://www.punainenristi.fi/opi-ensiapua/kurssisisallot/hataensiapukurssi-4-t>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014-2020. Viitattu 16.4.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74772/JUL_2013_16_värisisus_verkkoversio.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Suomen Partiolaiset. Mitä partio on? Viitattu 7.2.2020. <https://www.partio.fi/tule-mukaan/mita-partio-on/>

Suomen Partiolaiset. Aloita uusi harrastus aikuisena. Viitattu 7.2.2020. <https://www.partio.fi/tule-mukaan/harrastus-aikuiselle/>

Suomen Partiolaiset. Mitä partiossa tehdään? Viitattu 7.7.2020. <https://www.partio.fi/tule-mukaan/mita-partio-on/mita-partiossa-tehdään/>

Tenk. 2012. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 13.2.2020. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Zideman, D.A ym. 2015. European Resuscitation Council Guidelines for Resuscitation 2015 Section 9. First aid. Viitattu 28.3.2020. https://cprguidelines.eu/sites/573c777f5e61585a053d7ba5/content_entry573c77e35e61585a053d7baf/573c78055e61585a053d7bc8/files/S0300-9572_15_00343-3_main.pdf

Kuviot

Kuvio 1: Toimintaohjekaavio..... 11

Liitteet

Liite 1: Opas 30

Liite 1: Opas

Talvileirin ensiapu- ja turvallisuusohjeet

Ennen leiriä huomioitava:

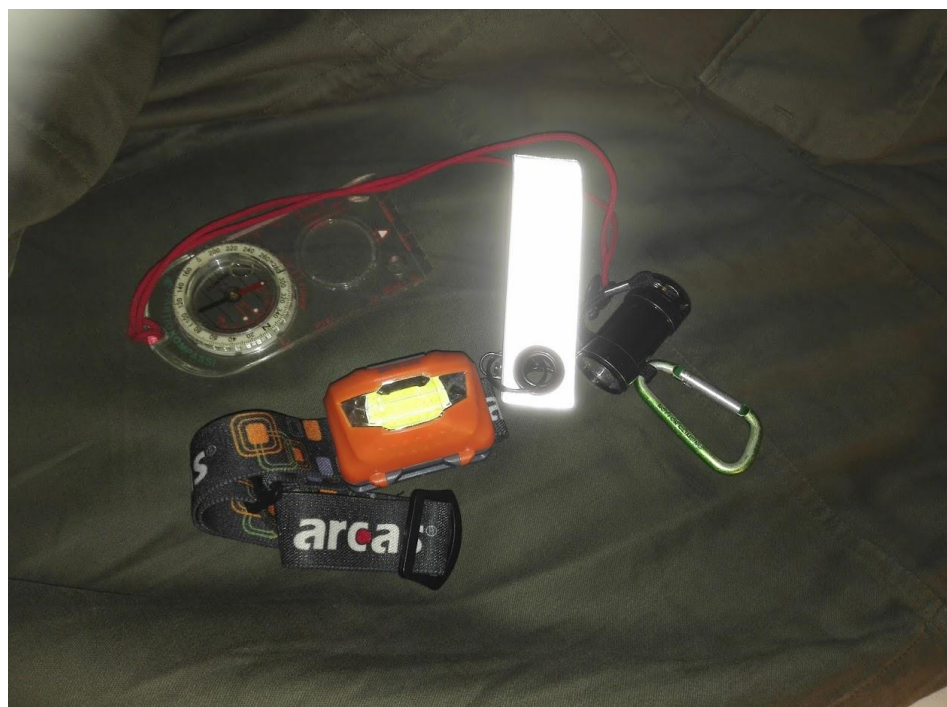
- Turvallisuussuunnitelman teko ja riskitilanteiden selvitys
- Turvallisuusohjeisiin perehtyminen
- Ensiaputaitojen osaaminen
- Jokaisella johtajalla tallennettuina ja nopeasti saatavilla seuraavat puhelin numerot:
 - Yleinen hätänumero 112
 - Valtakunnallinen terveysneuvontanumero 116 117
 - Myrkytystietokeskuksen numero 09 471 977
 - Paikallisen terveyskeskuksen numero
 - Taksin numero
 - Toisten johtajien numerot
- Yli 20 hengen majoittamiseen tarkoitetun tilan pelastussuunnitelman voimassaolo
- Alkusammutusvälineiden kunto ja riittävyys
- Ilmoitus leirin sijainnista ja ajankohdasta paikalliselle pelastuslaitokselle ja terveysasemalle
- Mukana täytyy olla kymmentä leiriläistä kohti yksi täysi-ikäinen johtaja ja viittäkymmentä kohti yksi vähintään 22-vuotias johtaja
- Täysi-ikäisen leirinjohtajan valitseminen, mieluiten johtajapari
- Turvallisuus- ja ensiapuvastaavasta sopiminen, mieluiten useampi henkilö

Ilmoittautumisen yhteydessä selvitettävät asiat:

- Leiriläisen partiovakuutuksen eli jäsenmaksun voimassaolo
- Leiriläisen ikä
- Terveystila
 - Mahdolliset rajoitukset (esim. liikuntarajoitteisuus)
- Allergiat ja erikoisruokavaliot
- Sairaudet (esim. epilepsia, diabetes) ja lääkitys
 - Lääkkeet tulee toimittaa alkuperäispakkauksessa ja ohjeen kanssa
 - Ainakin yhden aikuisen tulee osata sairauden vaatima ensiapu
- Alaikäisen leiriläisen huoltajan kirjallinen suostumus leirille osallistumisesta
- Huoltajan yhteystiedot
- Uimataito, jos leiri sijaitsee vesistöjen läheisyydessä

Leirin aikana huomioitavaa:

- Leiriläisille kertominen leirialueen rajoista ja rajojen sisällä pysymisestä
- Johtajien esittely, nimi ja tehtävä leirillä
- Turvallisesta liikkumisesta muistuttaminen
 - Sisätiloissa ei juosta
 - Ei poistuta alueelta
 - Kerrotaan johtajille aina missä liikutaan
- Muistuttaminen ettei puukkoja tai tulentekovälineitä käytetä ilman valvontaa
- Pimeällä huolehditaan, että kaikilla on taskulamput
- Kaikki johtajat tietävät ensiapulaukun sisällön ja sijainnin
- Jatkuva valvonta leiriläisten tekemisistä, myös yöllä
- Riittävä ja sään mukainen pukeutuminen
- Jään kestävyuden varmistaminen ennen jäälle menemistä ja mukaan naskalit
- Eksymisen välttämiseksi
 - Jatkuva huomiointi leiriläisten liikkeistä
 - Heijastimet ja taskulamput jokaiselle mukaan
 - Eksyneiden etsintään mahdollisimman moni aikuinen mukaan

Teltassa yöpyminen:

- Kamiinan turvallisen käytön opastus
- Valvoja johtaja teltaan
- Alkusammutusvälineet, vesiämpäri teltaan
- Kipinämikoista sopiminen
 - Mahdollisuuksien mukaan pareittain vuorot
 - Enintään tunnin vuoro
 - Lista vuoroista ja varmistus, että kaikki tietävät vuoronsa ja seuraavan vuoron
- Kipinämikon tehtävät:
 - Nukkujien turvallisuuden valvominen, ettei kukaan ole liian lähellä kamiinaa
 - Varusteiden valvominen liialta kuumuudelta
 - Seuraavan kipinämikon herättäminen ja varmistaminen hänen valveillansa olost
 - Lämmityksen ylläpito teltassa puita lisäämällä
 - Sammutus valmius tulipalon syttyessä
 - Johtajan herätys ongelmatilanteissa

Ensiapulaukku:

- Pari lateksittomia suojahanskoja
- 20 kpl liimasiteitä
- Kolmioliinoja ja hakaneuloja
- Eri kokoisia laastareita
- Puhdistusliinoja
- Sakset
- Kipulääkettä
- Määrissä kannattaa huomioida osallistujien lukumäärä ja liisäillä tarvittaessa materiaalia
- Tarkista myös päivämäärät
- Käyttöohjeet, lista hätänumeroista ja kynä kirjauksia varten
 - Yleinen hätänumero 112
 - Terveysneuvonta 116 117
 - Myrkytyskeskus 09 471 977

Nenäverenvuoto:

- Ensiapuna
 - Etukumarassa istuminen
 - Nenän niistäminen tyhjäksi verestä
 - Nenäruston kohdalta painaminen nenä kiinni
 - Niskaan tai nenän päälle pyyhkeen ja kylmän laittaminen verisuonten supistamiseksi
- Mikäli nämä ei auta, on syytä lähteä terveysasemalle

Nivelvammat:

- Nivel vääntyy yli normaalin liikerajan esimerkiksi kaatuessa
 - Kipua
 - Turvotusta
 - Mustelma
- Kolmen koon sääntö helpottaa oireita
- Jos turvotus ei laske tai kipu on sietämätöntä, niin yhteys terveyskeskukseen
 - Kylmää vamma-alueelle esimerkiksi lunta tai pakastepussi
 - Kohoasento, vamma-alueen nostaminen sydämen yläpuolelle
 - Kompressio eli puristava side

Murtumat:

- Murtumaa epäiltäessä soitto hätäkeskukseen, oireina murtumassa on
- Ensiapuna murtuman tukeminen ja liikkumattomaksi tekeminen
 - Apuna voi käyttää sideharsoja, liinoja ja huiveja
 - Luonnosta tukevia keppejä lastoiksi
- Tarvitsee lääkärin apua mahdollisimman nopeasti!
 - Paikallinen ja voimakas kipu
 - Turvotus
 - Virheasento
 - Raajan käyttämättömyys
 - Murtuma ei välttämättä näy ulkoisesti

Paleltumat ja alilämpöisyys:

- Tärkeintä ennaltaehkäisy
- Voi syntyä kevyen pakkasen ja viiman yhdistelmästä, etenkin märissä vaatteissa
 - Lämmin ja kuiva vaatetus
 - Tuulelta suojautuminen
 - Kehon ääreisosien eli poskien, korvalehtien, varpaiden ja sormien peittäminen
- Voi syntyä kevyen pakkasen ja viiman yhdistelmästä
- Oireina paleltumissa
 - Valkoinen läikkä iholla
 - Alueella pistelyä ja kipua
 - Lopulta iho menee tunnottomaksi
- Ensiapuna paleltumissa
 - Alueen suojaaminen tuulelta
 - Lämmittäminen esimerkiksi lämpimällä vedellä sisätiloissa, varottava kuitenkin, ettei tule myös palovammaa
 - Paleltuman hieromista tulee välttää, ettei vamma pahene
 - Jos oireet eivät helpota tunnissa, lähdettävä terveyskeskukseen
- Alilämpöisyyden oireina
 - Voimakas palelu
 - Vilunväristykset
 - Ihon meneminen ”kananlihalle”

Hammasvammat

- Hammasvammaa epäiltäessä tulee aina lähteä hammaslääkəriin
- Irronnut hammas säilytettävä vedellä tai maidolla kostutetussa paperissa tai vesi- /maitomukissa
- Älä laita irronnutta hammasta takaisin suuhun

Palovammat:

- Korostunut turvallisuus paras ennaltaehkäisijä
 - Etäisyys nuotiosta ja kamiinasta
 - Etenkin nuorimpien lasten valvominen
 - Sammutusvälineet lähellä
 - Opastus tulen ja kuuman veden kanssa toimimisesta
- Jaetaan vakavuuden perusteella kolmelle asteelle
- Oireet
 - Punoitusta
 - Kirvelyä
 - Kudosvaurio rajoittunut ihon pintakerrokseen
 - Toisen asteen palovammassa rakkuloita
 - Kolmannen asteen palovammassa iho tullut mustaksi
 - Kipu voi olla vähäistä, vaikka palovamma on vakava
- Ensiapuna
 - Palovamma juoksevan ja viileän veden alle vähintään 10 minuutiksi
 - Rakkuloita ei saa puhkaista
 - Erittävän tai rakkulaisen ihon päälle voideside
- Soitto hätäkeskukseen näissä tapauksissa
 - Kämmentä suuremmat 2. asteen palovammat
 - Voimakkaat palovammat kasvoissa ja käsissä
 - Kolmannen asteen palovammoissa, myös epäiltäessä
 - Huoli vammautuneesta

Haavat

- Pienissä haavoissa riittää laastari ja haavan puhdistus
- Runsaasti vuotava haava tulee tyrehdyttää mahdollisimman nopeasti
 - Autettava asetettava makuulle ja vuotava raaja sydämen yläpuolelle
 - Haavan painaminen auttaa tyrehdyttämään vuodon
 - Paineside sitomalla sideharsolla painoa haavan päälle tiukasti
- Lääkärin hoitoa vaativat haavat
 - Runsaasti vuotavissa haavoissa
 - Syvissä pistohaavoissa
 - Haavat, joissa on multaa tai hiekkaa
 - Puremista johtuvissa haavoissa
 - Haavan tulehtuessa
 - Vierasesineen ollessa haavassa, älä poista vierasesinettä itse
- Soitto hätäkeskukseen, mikäli verenvuoto ei tyrehdy tai huoli loukkaantuneesta

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Tekijät:

Markus Keskinen, Janita Dahl

Sairaanhoitajakoulutus

